

Dyskinetische bewegingsstoornis

Wendela van Zomeren, revalidatiearts
Casuïstiekbespreking 09-10-09

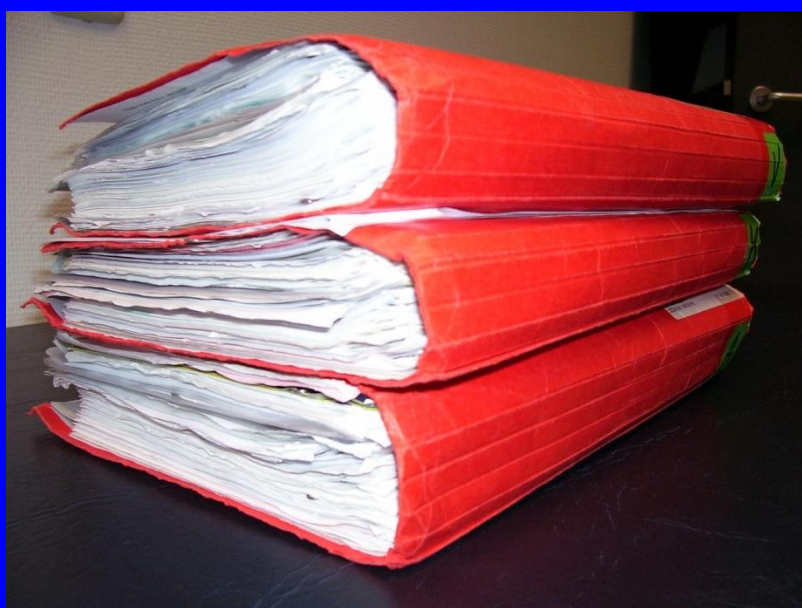

Dyskinetische bewegingsstoornis

- Inleiding
- 3 casus
- Theorie

Inleiding - De cijfers

- 3 casus
- 16 cm dossier
- 6,8 kg
- 31 kinderjaren

Inleiding - Inhoud

Casus 1 & 2

Cerebrale Parese

- * spastisch
- * dyskinetisch
- * atactisch

Casus 3

Stofwisselingsziekte - dystonie

CASUS 1

Jongen, 10 jaar

Diagnose:

Cerebrale Parese t.g.v. perinatale asfyxie, zich uitend in een bilateraal spastisch-dyskinetisch bewegingspatroon. GMFCS 4

Voorgeschiedenis

Zwangerschap g.b.

Geboren 42 5/7 week

Foetale nood – vacuümextractie

meconium vruchtwater, matige start, apgar 3/5/8

Enkele uren na de partus: hypertonie en convulsies zich uitend in trekkingen in armen en benen en smakken

EEG: diffuus afwijkend patr. Epilepsie -

MRI: ischaemische veranderingen in de basale ganglien

Voorgeschiedenis

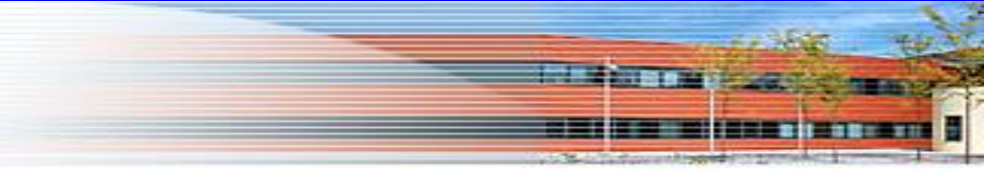
4 mnd: gegeneraliseerde hypertonie, neiging tot overstrekken

4/5 jaar: spastische bilaterale parese met hypotonie romp
lateralisatie re heup (15 – 35 %) – botox adductoren – swash

Bv: verplaatst rollend/ruglig, duwrolstoel, staan met veel
steun, loopwagen, matige handfunctie

comm: nonverbale communicatie

9 jaar: dyskinesie komt meer op de voorgrond

Huidige situatie

Niveau van functioneren

- **Bewegingsvaardigheden**

verplaatst zelfst.in elro, duwrolstoel, loopwagen,
loopt enkele passen met steun

- **Cognitieve en leervaardigheden**

mlk (IQ 85, uitsch naar 100)

- **Communicatie**

Tellus spraakapparaat, enkele woorden moeilijk te verstaan

Niveau van functioneren

- **Persoonlijke Verzorging**

verzorging door ouders liggend op bed en in douche-toiletstoel

- **Sociaal emotioneel functioneren**

Gedragsproblemen, m.n. thuis

- **Dagbesteding**

Nintendo spelen, paardrijden

- **Sociale omgeving**

2-oudergezin, 2 broertjes, kleine onaangepaste woning

Lichamelijk onderzoek

		re	li
Heup:	fl/ext	130/0/0	130/0/5
	abd (fl)	45	45
	endo/exo	45/0/45	45/0/45

Knie	fl/ext	130/5/0	130/10/0
	popl hoek	35	50
	aoc	90	110

Enkel	dorsaalfl (90)	15	15
	dorsaalfl (0)	0	0

BE kan met veel excessieve bewegingen voorwerp pakken, joystick bedienen (aangepast), met gesloten keten meer mogelijkheden

Rug: g.b.

Aanvullend onderzoek

- Jan 09 x-bekken ap: mp re 35% en li 26%

Vraagstelling

- Hoe kan N. de selectiviteit in zijn voeten zo optimaal mogelijk benutten?
- Wie heeft ervaring met aanpassingen voor voetbediening computers, afstelling hoogtes, zithouding e.d.?
- Hoe verandert het beleid t.a.v. heupen en optredende spierverkortingen?

CASUS 2

Jongen, 12 jaar

Diagnose:

Cerebrale parese ten gevolge van perinatale asfyxie bij vroeggeboorte en uitgebreide postnatale problemen, met als gevolg een bilateraal dyskinetisch (dystoon) bewegingspatroon, benen meer dan armen.
GMFCS 4

Voorgeschiedenis

- Geboren bij 25.4 weken (830 gram), na langdurig gebroken vliezen
- Veel postnatale problemen (eerste jaar):
Respiratoire insufficiëntie; **beademing ruim 1 maand, CPAP 1 ½ maand**, Pneumothorax, Bronchopulmonale dysplasie, RS bronchiolitis, Bradycardieën, Hypertensieve crisis, Open ductus Botalli, Anaemie, **Periventriculaire bloeding beiderzijds, ventriculomegalie, Trage ontwikkeling, hypertonie en neiging tot hyperextensie benen, matige hoofdbalans (10 maanden)**, Diverse infecties waarvoor antibiotica, Gastro-oesofageale reflux, Nefrocalcinosis, Dubbelzijdige liesbreuk waarvoor operatieve correctie, OME beiderzijds, Spontaan herstellende retinopathie rechts

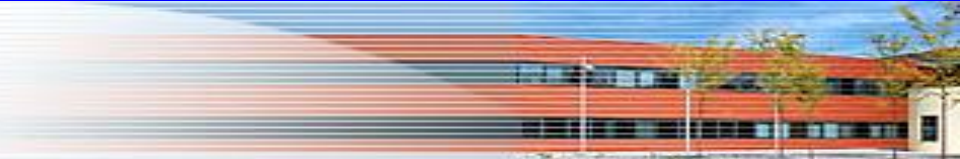

Voorgeschiedenis

6 - 7 jaar

Onderzoek: **Dystonie** en hypertonie

Mobiliteit: fietst zelf blokje om huis op driewieler
Loopt binnen huis met eifeltjes en buiten ong. 20 meter met supervisie incl opstapjes
Afstapjes van ong. 10 cm met steun 1 persoon
zelfstandig opstaan van de grond met 2 eifeltjes
looptype 2

Voorgeschiedenis

6 – 7 jaar (vervolg)

Zelfverz: uitkleden zelfstandig, bij aankleden moeite met lastige sluitingen, spalken en schoenen. Overdag zindelijk

Dagbesteding: Van conductieve groep Heliomare naar LG-klas mytylschool

GMFCS 3

Voorgeschiedenis

- 8 jaar: enkeldystorsie, stijver, spalk pijnlijk
functioneel: lopen onprettig
- 9 jaar: spalk wordt niet meer verdragen
functioneel: binnen rollator (-100m)
buiten rolstoel
looptype 4 soms 5

Voorgeschiedenis

- 10 jaar: dystonie neemt fors toe (tib post)
functioneel: volledig rolstoelgebonden
- 11 jaar: botox tib post en teenflexoren li en re
wegens dystonie voet
L Dopa, artane geen adequaat effect, sinemet,
Rivotril (kortdurend effect, veel bijwerkingen)
MRI geen afwijkingen aan het cerebrum
functioneel: loopt met rollator binnen

Voorgeschiedenis

Begin 2009:

Botox uitgewerkt

J. verliest lopen weer

Orale medicatie biedt geen oplossing

Komt niet in aanmerking voor deep brain stimulation

Proefbehandeling intrathecale baclofen niet het gewenste resultaat

Huidige situatie

Niveau van functioneren

- **Bewegingsvaardigheden**

Verplaatst zich met rolstoel, binnen en buiten

Transfers zelfstandig. Trap op aan armen

- **Cognitieve en leervaardigheden**

Volgend schooljaar VMBO-t of HAVO regulier ow

- **Communicatie**

geen bijzonderheden

Niveau van functioneren

- **Persoonlijke Verzorging**

Zelfstandig. Douchen op douche-toiletstoel

- **Sociaal emotioneel functioneren**

Boos op zijn benen, die mogen ze er wel af hakken

- **Dagbesteding**

rolstoeltennis, scouting, fluit wedstrijden bij de F-jes voetbal

- **Sociale omgeving**

steunende, zorgzame ouders

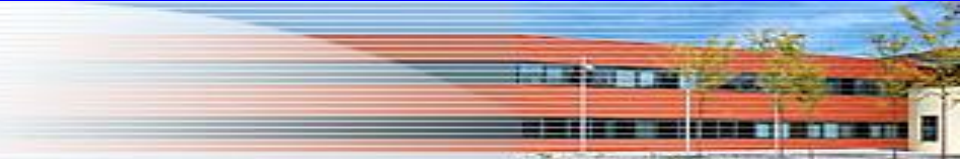
Lichamelijk onderzoek

		re	li
Heup:	fl/ext	150/0/0	150/0/5
	abd (fl)	50	45
	endo/exo	80/0/30	75/0/30
Knie	fl/ext	max/5/0	max/10/0
	popl hoek	80	80
	aoc	90	110
Enkel	dorsaalfl (90)	10	5
	dorsaalfl (0)	10	5
BE	goede handfunctie, lichte stn fijne motoriek		
Rug:	g.b.		

Lichamelijk onderzoek

Vraagstelling

J. wil graag alles proberen om weer binnen huis met rollator te kunnen lopen

Is alles al geprobeerd?

Zijn er andere vormen van behandeling voor dystonie over het hoofd gezien?

Hoe verder?

Plan

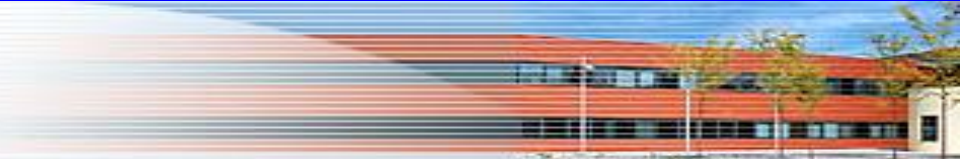
Nov. Botox herhalen

Triple arthrodesse li met botox tibialis
posterior en anterior

Daarna evo dorsale spalk zonder scharnier en
zonder zoolverstijving

CASUS 3

Meisje, 9 jaar

Diagnose:

Glutaaracidurie type 1 met als gevolg een
ernstige dyskinetische (dystone) parese,
GMFCS 5

Glutaaracidurie type 1

- Autosomaal recessieve stofwisselingsziekte
- Deficiëntie van het enzym glutaryl co A dehydrogenase
- Ophoping van glutaarzuur hetgeen toxisch is voor o.a. de hersenen. Stapeling van neurotoxische precursors
- ernstige progressieve dystone neurodegeneratieve afwijkingen met pyramidebaansyndroom

Beloop

- Bij infecties, vaccinatie, aanhoudend braken en peroperatief kan er door eiwit katabolisme snelle klinische achteruitgang optreden

Behandeling

- vermijden van vasten (katabole situatie)
- eiwitbeperking en aanvulling met dieet preparaten

Voorgeschiedenis

- Geboren bij zwangerschapsduur van 42 weken
- Regelmatig overstrekken, motorisch traag
- Heeft even omgerold, maar op leeftijd van 7 maanden niet meer (knik in ontwikkeling na ziekenuisopname)
- Verhoogde tonus in de extremiteiten. Handen frequent in vuistjes. Rolt bij 7 maanden niet om en kan niet zitten. Geen opstapreacties. Levendige reflexen. Diagnose.

Voorgeschiedenis

4-5 jaar

Bewegingsvaardigheden:

verplaatst zich soms in loopwagentje, omrollen moeizaam

Cognitieve en leervaardigheden:

2 ½ jaar geschat bij 4 jr (dysharm.)

Communicatie:

ja en nee met de ogen en met Big Mack en adremo,

Zelfverz:

PEG, beperkte mondmotoriek, niet met handen naar mond

Sociaal:

geniet van contact door andere kinderen, zelf weinig initiatief

Huidige situatie

Niveau van functioneren

- Bewegingsvaardigheden

Duwrolstoel, Adremo niet veilig tgv plotselinge dystonie

- Cognitieve en leervaardigheden

juni 2008 op 3 onderdelen van een niet talige intelligentietest scores die behoren bij een leeftijd van resp 6,6 7,5 en 9,1 jaar

- Communicatie

ja en nee met oogbewegingen, computer met oogbesturing (adremo niet haalbaar wegens dystonieën)

Niveau van functioneren

- **Persoonlijke Verzorging**

PEG, kleine warme hapjes door ouders, verzorging moeilijk

- **Sociaal emotioneel functioneren**

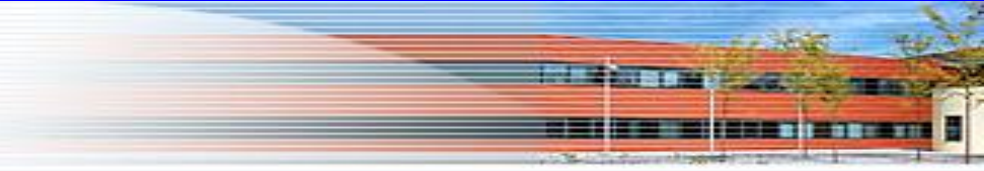
Vrolijk, opgewekt, in voor een grapje

- **Dagbesteding**

Thermiek SO-LG cluster. Speelt graag gezelschapspelletjes

- **Sociale omgeving**

Twee-ouder gezin, 1 broertje, 1 zusje, aangepaste woning

Lichamelijk onderzoek

		re	li
Heup:	fl/ext	130/30/0	130/20/0
	abd (fl)	30	30
	endo/exo	60/0/45	20/0/50
Knie	fl/ext	max/15/0	max/30/0
Enkel	dorsaalfl (90)	20	15
	dorsaalfl (30)	0	-10
BE:	dystonie, soms ATNR, hand met veel moeite ri onderzoeker		
Rug:	g.b.		

Medicatie

- Artane (gestopt)
- Baclofen (gestopt)
- Rivotril
- Optie besproken om evt proefbehandeling intrathecale baclofen te starten

Vraagstelling

Wie is er bekend met deze ernstige vorm van dystonie?

Zijn er andere behandelopties?

Wie is er bekend met oogbestuurde computer?

Dystonie

Naar beginleeftijd

- kinderleeftijd type   vóór 13e jaar
- adolescent type   13e-20e jaar
- volwassen type   begint na het 20e jaar

Naar oorzaak

- idiopathisch (= primair)
- Sporadisch
- familiair (= erfelijk)
- symptomatisch   (= secundair)

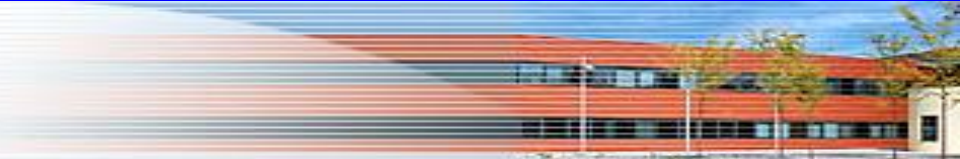
Naar uitbreiding

- focaal
- Segmentaal
- Multifocaal
- Gegeneraliseerd
- hemidystonie

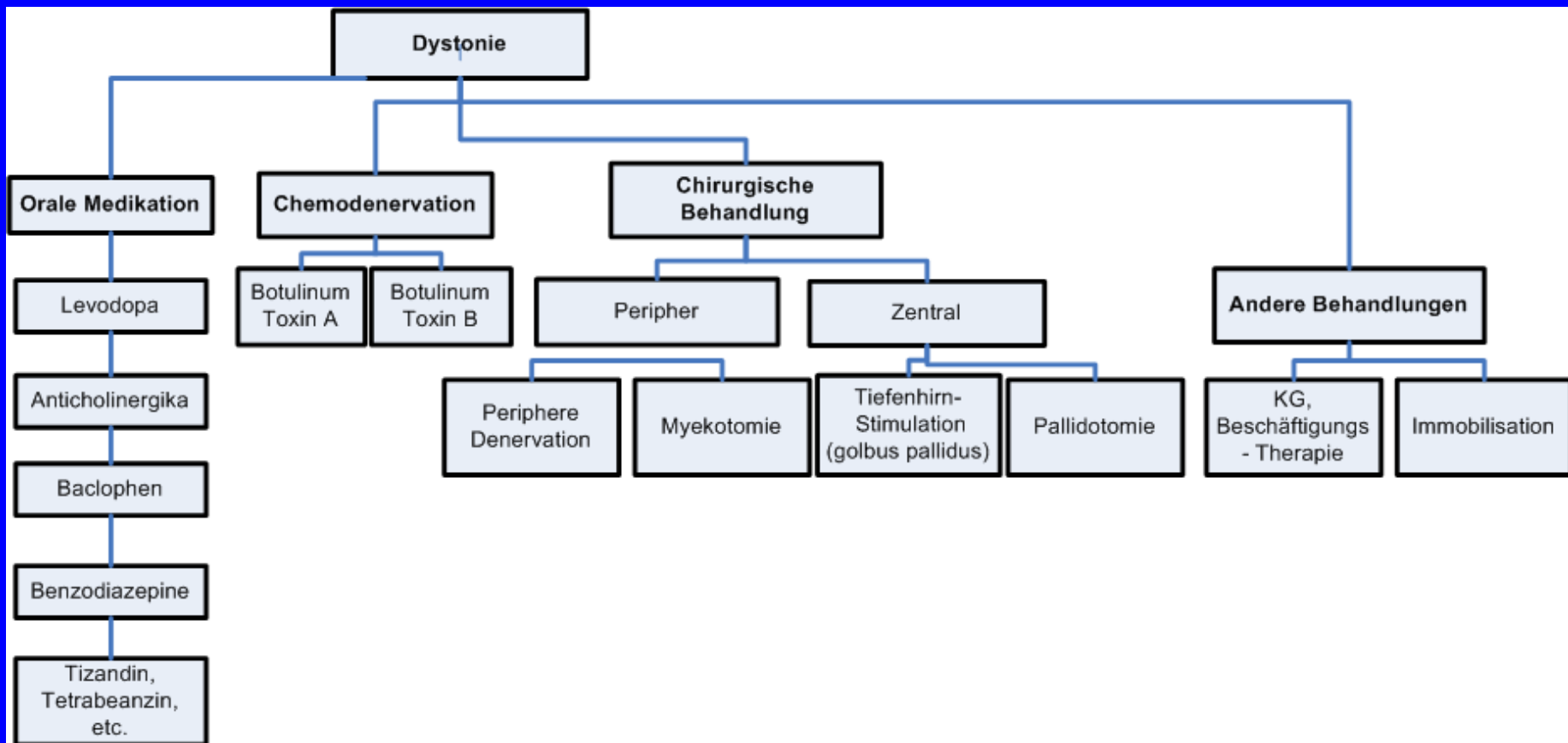

Dystonie

- Etiologie: Niet duidelijk
- Gevolgen: kan leiden tot volledige afhankelijkheid in ADL
bron van hevige, moeilijk te behandelen pijnklachten
- Factoren: optreden en de ernst
beïnvloed door emoties, stress, vermoeidheid, houding,
motorische activiteit en gevoelstimuli. Gaan liggen en
gaan slapen verbeteren de dystonie

Een stroomschema behandeling dystonie

Tot slot

Dyskinetische beelden zijn complex en divers

Richtlijn/consensus waarschijnlijk niet haalbaar

Casuïstiek “leeft” voor iedereen, wie volgt....

Wie wil nou niet die felbegeerde mok!

Met dank aan:

Henk van Wageningen

Vragen?